

TOIMINTAKERTOMUS 2024

Asukkaita
42 238

Sivistys nettokulut
€/asukas
2 443

Kasvatus- ja
sivistyspalvelut
nettokulut €/asukas
2 214

Kulttuuri ja vapaa-aika-
palvelut nettokulut
€/asukas
229

SIVISTYS

Toimialue

Vastuhenkilö: Sivistysjohtaja Tiina Simons

Käyttötalous (1 000 €)	TP 2023	TA 2024	MTA 2024	TP 2024	MUUTOS%	TA TOT%	MTA TOT%	MTA EROTUS
TOIMINTATUOTOT	17 410	16 614	16 534	16 863	-3,1 %	101,5 %	102,0 %	329
Myyntituotot	11 699	12 167	12 167	11 670	-0,2 %	95,9 %	95,9 %	- 496
Maksutuotot	3 379	3 372	3 292	3 303	-2,3 %	98,0 %	100,3 %	11
Tuet ja avustukset	1 943	787	787	1 631	-16,1 %	207,2 %	207,2 %	844
Muut toimintatuotot	389	289	289	259	-33,3 %	89,8 %	89,8 %	- 29
TOIMINTAKULUT	- 115 888	- 119 079	- 121 841	- 120 054	3,6 %	100,8 %	98,5 %	1 787
Henkilöstökulut	- 67 933	- 67 967	- 69 664	- 69 134	1,8 %	101,7 %	99,2 %	529
Palvelujen ostot	- 17 987	- 19 039	- 19 971	- 20 697	15,1 %	108,7 %	103,6 %	- 726
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	- 4 333	- 4 705	- 4 705	- 4 322	-0,3 %	91,8 %	91,8 %	384
Avustukset	- 5 024	- 3 341	- 3 408	- 3 009	-40,1 %	90,1 %	88,3 %	399
Muut toimintakulut	- 20 611	- 24 026	- 24 093	- 22 892	11,1 %	95,3 %	95,0 %	1 201
TOIMINTAKATE	- 98 478	- 102 465	- 105 307	- 103 191	4,8 %	100,7 %	98,0 %	2 116

S*, toimialueilla toimintakatesitovuus valtuuston nähden

Toimialueen lautakunnat ja niiden alaiset palvelualueet

Kasvatus- ja sivistyslautakunta

Sivistyksen tukipalvelut

Varhaiskasvatus

Oppiminen

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta

Kulttuuri

Vapaa-aika

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen lautakunta

Toiminta-ajatus ja tehtävät

Tuusulan kunnan sivistyksen toimialue luo pohjan elinikäiselle oppimiselle ja kehittymiselle sekä hyvälle elämälle. Toimialue tarjoaa mielenkiintoisia mahdollisuuksia oppimiseen, henkiseen kasvuun, yhdessä oloon, taiteesta nauttimiseen ja tuottamiseen sekä vapaa-aikaan ja liikunnallisiin elämyksiin. Edistämme yhdessä aktiivista elämäntapaa, yhteisöllisyyttä, vastuullisuutta, osallisuutta, hyvinvointia ja terveyttä.

Olellaiset tapahtumat toimialueella

Sivistyksen toimintakulttuurin ja johtamisen vahvistamista sekä laadun ja arvioinnin kehittämistä tehtiin palvelukatalogityöllä. Palveluiden tuottamistapaan ei tehty muutoksia.

Lakisääteiset LANUPEn ja oppilashuollon yhteistyöryhmät hyvinvointialueen kanssa ovat kokoontuneet säännöllisesti. Alueellista hyte-työn koordinoitua on tehty aluehyte-ryhmässä sekä kunnan johdon ja Keusoten neuvottelupäivillä.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen lautakunta on siirtynyt 1.1.2024 sivistyksen toimialueelle.

Muutoksessa on siirretty hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen rahoitusta sivistyksen toimialueelle 158 000 euroa. Vuoden 2023 hyvinvointikertomus on hyväksytty valtuustossa kesäkuussa. Lapsiystävällinen kunta -toimintasuunnitelma hyväksyttiin lokakuussa.

Palveluverkon toteuttaminen eteni. Tuusulanjärven koulu, Tusby tråk svenska skola, Tuusulanjärven päiväkotiki ja Peltokaaren päiväkotiki avautuivat. Riihikallion ja Rykmentinpuiston hankkeet etenevät aikataulussa. Pääkirjaston sekä kulttuurin ja taiteen tilojen tarveselvitykset valmistuivat. Päätös pääkirjastosta siirtyi vuoden 2025 puolelle.

Varhaiskasvatuksessa Tuusulan muuttovoitto näkyi edelleen palvelutarpeen kasvuna Etelä-Tuusulassa. Uusia ryhmiä perustettiin keväällä 2024 viisi ja vakansseja 12. Ryhmien lisääminen jatkuu keväällä 2025 kuudella ryhmällä. Vuoden 2024 lopussa lasten kokonaismäärä on sata lasta enemmän kuin 31.12.2023. Lisämäärärahaa palveluseteleihin on saatu puolivuositarkastuksen yhteydessä yhteensä 785 000 euroa, mikä kattoi tarpeen.

Oppimisen palvelualueella perusopetuksen oppilasmäärä oli kunnassa 20.9. tilastointipäivänä 4999, joka oli edellistä vuotta vähemmän, mutta kuitenkin arvioitua suurempi. Lukion opiskelijamäärä kasvoi odotetusti Monion aukeamisen myötä 742 opiskelijaan. Palveluverkon kehittämiseksi ja talouden tasapainottamiseksi esitettiin Ruotsinkylän koulun toiminnan yhdistämistä Riihikallion kouluun elokuusta 2025 alkaen. Valtuusto ei hyväksynyt esitystä, ja vuoden 2025 talousarvioon esitettiin lisästäöjä 197 000 euroa.

Kulttuurin palvelualueella toteutettiin kulttuurikasvatussuunnitelmien mukaista ohjelmaa tuhansille tuusulalaisille lapsille ja nuorille. Toisen asteen Kultsu käynnistyi. Tuusulan Opiston ja Kuvataidekoulun toiminta Moniossa on vakiintunut. Tuusulan museon kohteissa riitti vierailijoita, ja Jokelan 150-vuotisjuhluvuosi näkyi kävijöinä Jokelan tiilitehtaalla. Opiston ja Kuvataidekoulun Etelä-Tuusulan toiminta vakiintui Monioon vuoden 2024 aikana. Kaikukortteja on jaettu 273 kappaletta. Palvelukeskus Särmän työmaa on heikentänyt kirjastopalvelun esteettömyyttä ja saavutettavuutta.

Vapaa-aikapalveluiden palvelualueella nuorisotyön organisointia tarkasteltiin kuntatasolla. Alueellinen nuorisotyö ja nuorten aikuisten palvelut päätettiin pitää omina kokonaisuuksina ja omilla hallinnonaloilla. Alueellinen nuorisotyö päätettiin muuttaa nuorisopalveluiksi 1.1.2025. Tuusulanjärven talvi saavutti suuren suosion, kävijöitä järvellä oli 175 000 ja käyttöpäiviä kaikkiaan 111. Uimahallin korjaussuunnittelu on käynnistynyt. Urheilukeskuksen monitoimihalli valmistui vuoden vaihteessa.

Avustusuudistus toteutui suunnitellusti ja avustukset jaettiin uudella toimintamallilla kasvatusta- ja sivistyslautakunnan ja hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen lautakunnan toiminta-avustuksina ja kerta-avustuksina viranhaltijapäätöksin. Tuusulan ensimmäiset kulttuurin ja urheilun kummitukea hakeneet kummiurheilijat ja -taiteilijat valittiin.

Ruokapalveluiden vastuullisuustyö hävikin vähentämiseksi sekä ikäihmisten ruokailun, koulujen hyvinvointiaamiaisien ja kouluruokaryhmien tuotantokeittiövierailun kehittämiseksi palkittiin Tärkeissä töissä –gaalassa 2024.

Talouden toteutuminen

Sivistyksen toimialueen talous toteutui talousarvion mukaisesti. Sitovan toimintakatteen toteuma oli 98,0 % muutetusta talousarviosta, 103,2 milj. euroa. (v2023: 98,5 milj. euroa). Toimintatuottoja kertyi 16,9 milj. euroa (v2023: 17,4 milj. euroa) ja toimintakulut olivat 120,0 milj. euroa (v2023: 115,9 milj. euroa).

Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä koko sivistyksen toimialueella

Väestörakenteen muutokset vaikuttavat globaalisti, valtakunnallisesti ja paikallisesti. Syntyvyyden lasku, väestön ikääntyminen ja huoltosuhteen heikkeneminen vaikuttavat tulevaisuuden kunnan talouteen, palveluihin ja elinvoimaan. Tuusulan nopea väestönkasvu tuo uusia asukkaita kuntaan, mutta tulomuutolla ei välttämättä pystytä korjaamaan vähäistä syntyvyyttä.

Kunnassa on *ennakoitava palveluiden määrää, rahoitusta ja henkilöstön saatavuutta*. Työvoiman saatavuuteen tarvitaan onnistunutta rekrytointia ja koulutuksellista yhteistyötä. Osaamista tulee kehittää suhteessa väestömuutoksiin, esimerkiksi monikielistymisen ja -kulttuuristumisen mukaisesti. Väestösuunnitteen ja perheiden palvelutarpeen arvioinnilla ennakoimme varhaiskasvatuksen tarvetta. Perusopetuksessa oppilasmäärät eivät laske väestösuunnitteen mukaisesti. Väestön ikääntymiseen ja

kaikenikäisten tuusulalaisten hyvinvointiin vastaamme kehittyvillä kulttuuripalveluilla, Tuusulan Opiston monipuolisilla kursseilla ja terveysliikunnan mahdollisuuksilla.

Sivistys luo edellytyksiä talouden kasvulle ja kunnan vetovoimalle. Sivistyspalveluiden rahoitukseen ja kuntatalouden tasapainoon vaikuttavat valtakunnalliset lakimuutokset ja leikkaukset. Sivistyspalveluiden tulevaisuus tulee turvata entistä enemmän kunnan omalla rahoituksella, sillä valtion rahoitusosuus kunnan peruspalveluissa on jatkossa alle 20 %.

Palveluverkon tarkastelu on kestävän tulevaisuuden kannalta välttämätöntä. Uudet kohteet mahdollistavat sosiaalisesti, taloudellisesti, kulttuurisesti ja ekologisesti kestävän tulevaisuuden rakentamista.

Digitalisaation kehittämisellä voidaan vastata palveluiden saatavuuteen. Toimivilla digipalveluilla on mahdollista saada työaikaa lähipalveluiden tuottamiselle.

Sivistyspalvelut luovat kunnan hyvinvointityön perustan. Yhteistyö hyvinvointialueen kanssa tuusulalaisten hyvinvoinnin tukemiseksi ja edistämiseksi on keskeistä. Alueellista ja seudullista yhteistyötä on kehitettävä laadukkaiden palveluiden tuottamiseksi tulevaisuudessa.

Lapsiystävällinen kunta - työn jalkauttaminen vakiinnuttaa lapsen edun ensisijaisuuden ja lasten oikeuksien edistämisen osaksi kunnan hyvinvointityön ja päätöksenteon rakenteita.

Sivistyksen tukipalvelut

Palvelualue

Vastuhenkilö: Sivistysjohtaja Tiina Simons

Käyttötalous (1 000 €)	TP 2023	TA 2024	MTA 2024	TP 2024	TP MUUTOS%	TA TOT%	MTA TOT%	MTA EROTUS
TOIMINTATUOTOT	6 189	6 594	6 594	6 296	1,7 %	95,5 %	95,5 %	- 298
TOIMINTAKULUT	- 5 893	- 6 523	- 6 471	- 6 059	2,8 %	92,9 %	93,6 %	412
TOIMINTAKATE	296	71	123	237	-20,0 %	334,6 %	192,9 %	114

Palvelualue sisältää seuraavat palveluyksiköt

Toimialueen kehittäminen ja hallinto

- Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen koordinaatio

Ruokapalvelut

Toiminta-ajatus ja tehtävät

Sivistyksen toimialueen hallinnon tehtävä on arvioida ja seurata toimialansa palveluiden laatua, vaikuttavuutta ja toiminnan tuloksellisuutta sekä tukea palvelualueiden tavoitteiden toteutumista ja koordinoita kunnan hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen lautakunnan työtä valmistellaan sivistyksen toimialueen hallinnosta.

Ruokapalvelut tuottavat palveluita koulu- ja varhaiskasvatusyksiköille. Rykmentinpuiston keskuskeittiö sijaitsee Hyrylässä, keskuskeittiöllä valmistetaan valtaosa tuusulalaisten koulujen ja päiväkotien ruoasta.

Olellaiset tapahtumat palvelualueella

Sivistyksen palvelualueiden johtamista, toimintakulttuuria ja laadun arviointia on kehitetty tekemällä toimintaympäristöanalyysiä ja palvelukatalogityötä yhdessä palvelualueiden kanssa. Palveluiden järjestämisen tapaan ei ole tehty katalogityön perusteella muutoksia. Kunnan tiedolla johtamisen projektissa työstettiin johdon koontinäyttöjä palvelualueille.

Tuusulan kunta osallistui näytteilleasettajana valtakunnallisille opetus- ja kasvatustalouden Educa-messuille edistäen Tuusulan vetovoimaisuutta kasvatus- ja koulutustalouden kuntatyönantajana.

Dialogista toimintatapaa edistettiin toimimalla aktiivisena keskustelunjärjestäjänä ja ohjausryhmän jäsenenä valtakunnallisissa Kansallisissa dialogeissa. Kunnasta osallistuttiin keskustelunjärjestäjänä Ylen ja Erätauko-säätiön Hyvin sanottu -keskustelufestivaaleille.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen lautakunta on siirtynyt 1.1.2024 sivistyksen toimialueelle. Hyvinvointikoordinaattori työskentelee sivistyksen kehittämis- ja hallintoyksikössä tehden kuntatasoista hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työtä. Muutoksessa on siirretty hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen rahoitusta sivistyksen toimialueelle 158 000 euroa.

Vuoden 2023 hyvinvointikertomus on hyväksytty valtuustossa kesäkuussa. Lapsiystävällinen kunta – toimintasuunnitelma on hyväksytty lokakuussa.

Lasten, nuorten ja perheiden hyvinvoinnin edistämiseksi olemme toimineet LANUPE-ryhmässä ja HYTE-ryhmässä. Lakisääteiset LANUPEn ja oppilashuollon yhteistyöryhmät hyvinvointialueen kanssa ovat kokoontuneet säännöllisesti. Alueellista hyte-työn koordinoitua on tehty aluehyte-ryhmässä sekä kunnan johdon ja Keusoten neuvottelupäivillä.

Palveluverkon uudistamisessa Tuusulanjärven koulu, Tusby träsksvenska skola, Tuusulanjärven päiväkoti ja Peltokaaren päiväkoti avautuivat suunnitellusti elokuussa 2024. Rykmentinpuiston ja Riihikallion uudiskohteiden irtokalustekilpailutus tehtiin elo-joulukuussa. Hankintapäätös tehdään helmikuussa 2025. Kesäkuun valtuustossa tehtiin päätös palveluverkon kehittämisestä. Ruotsinkylän koulu jatkaa palveluverkossa Lahelan uudiskohteen valmistumiseen asti. Päätöksellä on merkittävä vaikutus tulevien vuosien talousarvioiden säästöpaineesiin. Taiteen ja kulttuurin työ ja kokoelmatilojen toteutussuunnittelu etenee. Pääkirjaston hankesuunnitelman valmistelua jatketaan kahden eri sijaintivaihtoehdon pohjalta vuonna 2025.

Sisäilmatyössä Roinilan päiväkodin korjaukset käynnistyivät, ja toiminta on siirtynyt väistötiloihin kesäkuun alussa.

Ruokapalveluyksikkö tuotti ateriapalveluja kaikkiin kunnan kouluihin ja päiväkoteihin myöskin puistoruokailuun, kerhotoimintaan ja kunnan henkilöstöravintolaan sekä tilaustarjoiluun. Tammi-joulukuussa tuotettiin 1 919 619 suoritetta, joka oli 90 % koko vuoden arvioidusta suoritemäärästä.

Talouden toteutuminen

Sivistyksen tukipalveluiden talous toteutui talousarvion mukaisesti. Toimintatuottoja kertyi 6,3 milj. euroa ja toimintakulut olivat 6,1 milj. euroa. Toimintakatteen toteuma oli 0,2 milj. euroa (mta 0,1 milj. euroa).

Arvio tulevasta kehityksestä

Työhyvinvoinnin johtaminen, toiminnan laadun ja arvioinnin seuraaminen ja kehittäminen sekä tiedolla johtaminen ovat sivistyksen toimialueen hallinnon keskiössä tulevina vuosina. Sivistyksen palveluverkon edistyminen on keskeistä palveluiden laadun takaamiseksi.

Keskeisimpiä sivistyspalveluihin ja niiden rahoitukseen vaikuttavia valtakunnallisia muutoksia ovat varhaiskasvatustalouden henkilöstökelpoisuudet (2030), perusopetuksen kokonaisuudistus, oppimisen tuen kokonaisuudistus 1.8.2025, valtionosuusjärjestelmän uudistus sekä toisen asteen maksuttomuus, oppivelvollisuuden tuomat muutokset myös jatkossa sekä kulttuuripalveluiden rahoitukseen kohdistuvat leikkaukset.

Sivistyskunnan mahdollisuuksiin panostaminen edellyttää toimialueen hallinnolta laajaa yhteistyötä, kumppanuuksia, verkostoitumista, toimivia rakenteita ja hyvää johtamista. Yhteistyö hyvinvointialueen kanssa lasten, nuorten, perheiden ja kaiken ikäisten tuusulalaisten hyvinvoinnin tukemiseksi ja edistämiseksi on keskeistä.

Uudet ravitsemussuositukset pyrkivät edistämään lasten ja nuorten terveyttä sekä ympäristön hyvinvointia ohjaamalla kohti terveellisempiä ja kestävämpiä ruokailutottumuksia varhaiskasvatuksessa ja kouluissa. Muutokset ruokalistoihin ja ruokailukäytäntöihin voivat vaikuttaa myös kouluruokailun kustannuksiin.

HYVINVOINNIN JA TERVEYDEN EDISTÄMISEN LAUTAKUNTA

Käyttötalous (1 000 €)	TP 2023	TA 2024	MTA 2024	TP 2024	TP MUUTOS%	TA TOT%	MTA TOT%	MTA EROTUS
TOIMINTAKULUT		-210	- 158	- 76		36,2 %	48,2 %	82
TOIMINTAKATE		-210	- 158	- 76		36,2 %	48,2 %	82

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen lautakunta siirtyi vuonna 2024 kunnan johdolta Sivistyksen toimialueelle.

ATPY2050 HYTE-lautakunta Sivistys Toteuma- ja budjettivertailu 2024

Tilin nimi	Muutettu TA 2024	Tilinpäätös 2024	Tot-% 2024
Henkilöstökulut	-78 500	-10 293,47	13,1 %
Palvelujen ostot	-8 500	-6 629,57	78,0 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat		-62,24	
Avustukset	-67 000	-59 050,00	88,1 %
Muut toimintakulut	-4 000	-93,50	2,3 %
TOIMINTAKULUT	-158 000	-76 128,78	48,2 %
TOIMINTAKATE	-158 000	-76 128,78	48,2 %

Toiminta-ajatus ja tehtävät

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen lautakunta vastaa kuntatasoisesta hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen ja yhteistyön ohjauksesta, kunnan päätöksenteon vaikutusten ennakkoarviointimenettelyn ohjauksesta ja ohjeistuksesta hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen näkökulmista sekä kuntalaisvaikuttamisen ohjauksesta.

Olellaiset tapahtumat

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kokonaiskoordinaatio siirtyi 1.1.2024 sivistyksen toimialueelle. Voimassa olevan hyvinvointisuunnitelman mukaiset toimet jatkuivat myös vuonna 2024. Kuntatasoiseen hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen liittyviä tavoitteita on toteutettu eri palvelualueiden toiminnoissa, poikkihallinnollisissa yhteistyöryhmissä, järjestöyhteistyössä sekä hyvinvointialueen ja valtakunnan tasoissa hyte-verkostoissa.

Lautakunta myönsi toiminta-avustuksia yleishyödyllisille yhdistyksille, eläkeläisjärjestöille, erityisliikuntaan ja hyvinvoinnin edistämiseen yhteensä 58 650 euroa. Kerta-avustuksina kuntalaisten hyvinvointia ja terveyttä edistävään yleishyödylliseen ja avoimeen toimintaan myönnettiin viranhaltijapäätöksillä yhteensä 2900 euroa.

Vuoden 2024 ensimmäisen neljännesvuosikatsauksen yhteydessä lautakunta esitti kunnanhallitukselle 10 800 euron määrärahalisäystä talousarvioon. Määrärahalla tuettiin Kellokoskella järjestettävää Sininauhasäätiön päivätoimintaa sen vuokran osuudella (900 €/kk) vuoden 2024 ajan.

Hyvinvointikertomus 2023 hyväksyttiin valtuustossa 17.6.2024.

Vuoden aikana lautakunta on antanut mielipiteensä tai lausuntonsa useisiin valmistelussa olleisiin kaavoihin ja yleissuunnitelmiin.

Lautakunta laati aluehallintovirastolle Tuusulan kunnan esityksen vuoden 2025 äitienpäivän kunniamerkkien saajista.

Lautakunnassa on käsitelty kunnan yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelma, turvallisemman tilan periaatteet sekä vammaisten hyvinvointisuunnitelma. Vuoden lopussa valmistunut ikääntyneiden hyvinvointisuunnitelma on lautakunnan käsiteltävänä helmikuussa 2025.

Alueelliset lasten ja nuorten harrastusmessut järjestettiin elokuussa Hyrylässä, Jokelassa ja Kellokoskella. Harrastusmessut on yksi saavutettavan harrastamisen edistämiseen liittyvistä toimenpiteistä lapsiystävällinen kunta –toimintasuunnitelmassa.

Tuusulan kunta pyrkii tavoitteellisella työllään edistämään kuntalaisten hyvinvointia ja terveyttä. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen valtionosuuden lisäosa, hyte-kerroin, palkitsee kuntia niiden tekemästä työstä asukkaidensa hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi. Tuusulan hyte-kerroin jatkoi kasvuaan, ja ylitti 855 000 euroa. Tuusulan suunnitelmallinen ja aktiivinen toiminta kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi tuottaa siis tulosta.

Talouden toteutuminen

Toimintakulujen toteuma oli 79 tuhatta euroa, 48,2 % talousarviosta. Talousarvion alitus johtui pääosin henkilöstökulujen kirjauksista hallintoon.

Arvio tulevasta kehityksestä

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen Tuusulassa on yhteistyötä, jota tehdään kunnan eri palvelualueilla, palvelualueiden välillä, yhdistysten, yhteisöjen ja kuntalaisten kanssa sekä yhdyspinnoilla hyvinvointialueen kanssa. Keskeisiä tavoitteita tulevassa hyvinvointisuunnitelmassa 2026-2029 ovat kaikkien kuntalaisten hyvinvoinnin ylläpitäminen ja tukeminen, hyvinvointierojen kaventaminen sekä hyvinvointialueen palveluiden saatavuus Tuusulan asukkaille. Tavoitteiden saavuttamiseksi olennaista on kehittää hyvinvointityön rakenteita, ja sujuvoittaa edelleen eri toimijoiden välistä hyvää yhteistyötä.

Toimintaympäristön muutokset, kuten työttömyyden lisääntyminen, perheiden hyvinvoinnin haasteet ja ikääntyneen väestön kasvu, haastavat kehittämään uusia keinoja tukea kuntalaisten kokonaisvaltaista hyvinvointia. Matalan kynnyksen maksuttoman tai edullisen vapaa-ajan toiminnan mahdollistaminen, kohtaamispaikkatoiminnan kehittäminen ja järjestöjen tuottaman toiminnan tukeminen ovat keskeisiä keinoja.